

Israël, land van melk en honing?

Diane Palm *diaconaal consulent Centrum voor Israëlstudies*

over het hoe en waarom van diaconale verbondenheid met Israël

Onlangs stond het zwart op wit te lezen in de Israëlische media: armoede in Israël neemt toe. Onderzoek van het *National Insurance Institute* wees uit dat het aantal mensen dat beneden de armoedegrens leeft ten opzichte van vorig jaar is gegroeid. Op dit moment zouden ruim 1,7 miljoen mensen in Israël over minimale of onvoldoende middelen beschikken om in hun dagelijks levensonderhoud te voorzien. Dat betekent dat ruim 20 procent van de bevolking als 'arm' geclassificeerd kan worden.

Sinds januari 2010 ben ik werkzaam als diaconaal consulent voor het Centrum voor Israëlstudies. Eén van de eerste vragen die ik meestal krijg als ik anderen vertel over mijn werkzaamheden, is: 'Diaconaal werk in Israël, is dat nodig dan? Israël is toch geen ontwikkelingsland?' Inderdaad, Israël hoort niet thuis in het rijtje van ontwikkelingslanden. Op een bepaalde manier staat Israël zelf(s) aan de top wat ontwikkelingen betreft, zeker op het terrein van wetenschap en techniek. Maar tegelijk is en blijft Israël een land dat met dreigingen van binnenuit en van buitenaf moet leven. De investering die hierdoor gedaan moet worden in nationale veiligheid gaat ten koste van sociale zekerheid. En daar zit het grote pijnpunt!

Jeruzalem

Als Centrum voor Israëlstudies geloven we in het belang van diaconale presentie in Israël. Met een dienende gerichtheid op Israël kunnen we op een heel concrete manier invulling geven aan de Joods-christelijke ontmoeting. De cijfers over de armoedeproblematiek onderstrepen de noodzaak. De focus van onze diaconale presentie ligt momenteel op het werk van *Yad Elie*, een organisatie van religieuze Joden

die maaltijden verstrekt aan kwetsbare kinderen op scholen in Jeruzalem. Om deze focus te begrijpen, keren we terug naar het genoemde onderzoek over de armoedeproblematiek in Israël. Dit en andere onderzoeken laten namelijk zien dat de situatie in Jeruzalem het meest schrijnend is. Ruim één op de drie gezinnen in Israëls hoofdstad leeft onder de nationale armoedegrens (= de helft van het gemiddelde besteedbare inkomen). Voedselonzekerheid is daarvan de meest zichtbare uitingsvorm. Sinds de oprichting van *Yad Elie* in

Twintig procent van de bevolking kan 'arm' genoemd worden

Joodse meisjes op een van de scholen waar Yad Elie maaltijden verstrekt

Diane Palm

2001 is het aantal aanvragen van scholen die geconfronteerd worden met leerlingen die zonder of met onvoldoende voeding naar school komen, dan ook alleen maar toegenomen. Tegelijk is het in de loop van de jaren steeds moeilijker geworden om mensen te vinden die het werk financieel kunnen ondersteunen. Een dubbele spagaat, zou je het kunnen noemen.

Food is life

‘Laat geen kind honger lijden in het land van melk en honing!’ Onder dit motto zetten de mensen van *Yad Elie* zich in om door middel van voedselverstrekking en voedselvoorlichting de ontwikkelingskansen van kinderen uit arme gezinnen te verbeteren. Een gezonde maaltijd stelt een kind immers in staat om het maximale uit zijn studie te halen. Of zoals één van de participerende jongeren tegen ons zei als antwoord op de vraag wat de hulp van *Yad Elie* voor hem betekende: ‘Food is life!’

Het bijzondere van *Yad Elie* is dat ze als Joodse organisatie oog heeft voor zowel het Joodse als het Arabische kind. Want, nog één keer die cijfers uit het onderzoek: van de gezinnen die getroffen worden door armoede, is 23 procent Joods en 67 procent Arabisch. Door zonder onderscheid hulp te bieden op scholen in West- en Oost-Jeruzalem, streeft *Yad Elie* naar een maatschappij die zich laat leiden door principes van sociale en economische rechtvaardigheid. Dat lijkt mij

een teken van hoop voor Israël! Waar de officiële weg naar vrede nog niet geopend is, vindt verzoening plaats in het klein. Voedsel als een equalizer, alledaagser en concreter kan het niet!

Unieke positie

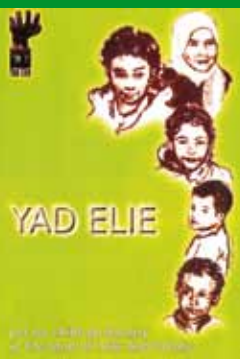
Als Centrum voor Israëlstudies zijn we diaconaal gezien ruim een jaar onderweg. We geloven en zien dat we als kerken in Nederland in dit opzicht veel voor Israël kunnen betekenen. Of zoals een deelnemer na afloop van een presentatie reageerde: ‘Onze verbondenheid met Israël krijgt hiermee een concreet gezicht. Ik was vooral op een theologische manier gericht op Israël, maar vergat misschien wel dat het gaat om mensen die hier en nu leven.’ Overigens illustreert deze reactie ook de essentie van diaconaat. In het dienen ben je niet alleen degene die geeft aan de ander, maar vooral degene die ontvangt en leert van de ander. Deze wederkerigheid die eigen is aan het christelijke diaconaat, krijgt in de relatie met Israël een geheel eigen dimensie. Israël is tenslotte onze oudste broer en neemt in de relaties die we met andere volken hebben, dan ook een unieke positie in.

Lessen

Onze unieke relationele verbinding met Israël geeft dus een eigen invulling en betekenis aan het diaconaat. Ik geef in het kort drie lessen door die we in de afgelopen periode hebben ontdekt.

Les 1: Naast Israël staan

In onze diaconale presentatie zijn we ons bewust van het feit dat Israël als eerste is geroepen om een zegen voor de wereld te zijn. Als kerk mogen we die roeping van Israël niet annexeren of overnemen. Wel mogen we erin delen en staan we op een bepaalde manier dus *naast* Israël. Dat betekent dat we van binnenuit betrokken zijn op wat er in Israël gebeurt.

Bestuurslid Raff Rothman en twee jongeren van een avondschool die een maaltijd ontvangen. Een van hen gebruikte de woorden 'Food is life'

Motto: Laat geen kind honger lijden in het land van melk en honing!

Les 2: Van Israël leren

Van Israël kunnen we als van geen ander leren wat het betekent om diaconaal present te zijn. Diaconaat - uiteraard een christelijk begrip - is gefundeerd op twee pijlers uit het Oude Testament, namelijk barmhartigheid (*chèsèd*) en gerechtigheid (*tsedaka*). Het is God die deze woorden als eerste aan Israël heeft toevertrouwd. Als wij als christenen daarover nadenken, komen we Israël dus als eerste op onze weg tegen.

Lea Veerman (rechts) van Yad Elie

Les 3: Met Israël doen

We geloven dat we niet alleen delen in de roeping van Israël, maar kennen ook een zelfde verlangen om zorg te dragen voor en recht te doen aan het geschapene. De notie dat de mens beeldrager van God is (Genesis 1), verbindt ons in de zorg voor anderen. Contacten die we als Centrum voor

Israëlstudies hebben opgebouwd in Israël, onderstrepen deze gemeenschapselijkheid en bieden herkenning.

Dubbele focus

Naast deze drie lessen opent de diaconale invalshoek onze ogen steeds weer voor de concrete realiteit van het volk Israël. We zijn op een bijzondere wijze met Israël verbonden, maar we willen en kunnen niet voorbij gaan aan het feit dat er in Israël ook andere volkeren wonen. Zonder de complexiteit en de spanning die dit met zich meebrengt te bagateliseren, geloven we dat ook zij recht op bestaan hebben en geholpen dienen te worden in hun noden. Het zijn vooral de Arabische en Palestijnse christenen die ons aan deze opdracht herinneren. Als we over diaconale presentie in Israël spreken, hanteren we dus een dubbele focus: we zijn verbonden met Israël, maar van daaruit ook met andere volken. Tegelijk zien we dat er in en vanuit Israël initiatieven zijn die deze evenwichtigheid in zich dragen. Zou het daarom niet krachtig zijn als we juist als kerk daarvoor alle ruimte bieden? 'Kerken helpen het Joodse volk om gerechtigheid en barmhartigheid te doen', zou dan een passende definitie van diaconale presentie in Israël kunnen zijn.

Kinderen in de klas nuttigen hun maaltijd

Twee jongetjes in een school in Oost-Jeruzalem (1800 leerlingen)

Diaconale verbondenheid in de praktijk

Als Centrum voor Israëlstudies willen we graag met gemeenten meedenken hoe er praktisch vorm gegeven kan worden aan de diaconale verbondenheid met Israël. Enkele tips voor commissies en kerkenraden.

- Vraag een presentatie voor gemeenteleden aan waarbij de diaconaal consulent van het Centrum voor Israëlstudies vertelt over het hoe en waarom van diaconale verbondenheid met Israël.
- Overweeg om als gemeente op een structurele manier bij te dragen aan het diaconale werk dat in Israël gebeurt. Adopteer een project als Yad Elie of één van de andere projecten die Deputaten Diaconaat aandraagt. Creëer een gemeentebreed draagvlak onder jongeren en ouderen waardoor verbondenheid met Israël een concrete betekenis krijgt.
- Reik ons ideeën en suggesties aan om andere vormen van diaconale presentie in Israël voor het voetlicht van gemeenten te brengen.

Voor meer informatie of contact: kijk op www.centrumvoorisraelstudies.nl of stuur een mail naar dpalmcis@che.nl.

Kerken helpen het Joodse volk om gerechtigheid en barmhartigheid te doen